

DZIAŁACZE

KEN

Pomysłodawcą był ksiądz Hugo Kołłątaj, a tworzyło ją czterech posłów i czterech senatorów z Korony i Wielkiego Księstwa Litewskiego. Pierwszym prezesem Komisji został biskup wileński Ignacy Jakub Massalski, zaś do jej najbardziej znanych członków należeli Adam Kazimierz Czartoryski, Ignacy Potocki i Andrzej Zamoyski oraz uczeni i artyści m.in. pisarz Julian Ursyn Niemcewicz, filozof Grzegorz Piramowicz, ekonomista Hieronim Stroynowski.

Stanisław August Poniatowski

Ostatni król Polski. Panował w latach 1764–1795. To właśnie na jego wniosek 14 października 1773 powstała Komisja Edukacji Narodowej. Jednym z największych osiągnięć tego władcy było zwołanie Sejmu Czteroletniego i uchwalenie Konstytucji 3 maja w 1791 roku. Mimo tego ocena jego panowania jest sporna, ponieważ objął on tron polski dzięki cesarzowej Imperium Rosyjskiego Katarzynie II oraz nie zapobiegł rozbiorom Rzeczypospolitej. W 1795 abdykował tzn. zrezygnował z tronu na rzecz Rosji.

Hugo Stumberg Kołłątaj

Urodzony w średniozamożnej rodzinie szlacheckiej, był synem Antoniego herbu Kotwica i Marianny z Mierzeńskich. W 1756 roku nastąpiła przeprowadzka rodziny Kołłątajów do Nieciesławic w województwie sandomierskim. Początkową edukację odebrał w szkołach w Pińczowie, a następnie na Akademii Krakowskiej, gdzie uzyskał stopień doktora filozofii. W latach 1770–1774 studiował w Wiedniu i Rzymie, gdzie uzyskał doktorat z prawa i teologii oraz przyjął święcenia kapłańskie. Po powrocie do Polski został kanonikiem krakowskim.

Reformator uniwersytetu Jagiellońskiego

W latach 1777–1780 z ramienia KEN dokonał reformy Akademii Krakowskiej, wprowadzając między innymi wykłady z nauk przyrodniczych i literatury polskiej, umożliwił dostęp do nauki studentom pochodzącym z mieszczaństwa, uporządkował sprawy majątkowe akademii, a także umożliwił rozwój postępowych idei i poprawił tym samym poziom naukowy uczelni. W latach 1782–1786 pełnił funkcję jej rektora.

Roman Ignacy Franciszek Potocki

Urodził się 28.02.1750 roku w Radzynie Podlaskim. Pochodził z bogatej rodziny magnackiej o znacznych wpływach w Rzeczypospolitej. Był wychowankiem Collegium Nobillum w Warszawie, później zaś pogłębiał swoją wiedzę w Rzymie i Paryżu. Na Sejmie Rozbiorowym 1773–1775 został członkiem Komisji Edukacji Narodowej. Opracował projekt reform szkolnictwa średniego. Był też inicjatorem i przewodniczącym Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych. Ignacy Potocki miał duży udział w tworzeniu Konstytucji 3 Maja

Ignacy Jakub Massalski

herbu Masalski Książę III urodzony (22 lipca
1727)

W 1752 roku uczęszczał do Collegium Nobilium jezuitów w Wilnie. Jego staraniami została przebudowana w stylu klasycystycznym katedra wileńska. W 1762 został odznaczony Orderem Orła Białego. Został pierwszym prezesem KEN w latach 1773–1776. Utracił swoje stanowisko przewodniczącego z powodu wielu nadużyć finansowych. W 1794 podczas insurekcji na rozkaz Tadeusza Kościuszki aresztowany i uwięziony.

Adam Kazimierz Czartoryski

Książę, generał ziem podolskich, komendant Szkoły Rycerskiej, członek KEN. Syn wojewody ruskiego Augusta i kuzyn króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

W latach 1773-80 jako przedstawiciel izby poselskiej uczestniczył w pracach KEN, gdzie wyróżniał się wszechstronnością intelektualną i szeroką działalnością na polu kultury.

Po pierwszym rozbiorze (1772 r.) i powołaniu Rady Nieustającej (1775 r.) wraz z Ignacym Potockim znalazł się w opozycji do króla i zaczął opowiadać się za sojuszem Polski z Prusami. W okresie Sejmu Czteroletniego opowiedział się po stronie obozu reformatorskiego.

Andrzej Hieronim Franciszek Zamoyski

Urodził się 12 lutego 1716 roku w Bieżuniu. Był człowiekiem kierującym się ideałami Oświecenia, a w kwestii ustroju politycznego pod wpływem Monteskiusza opowiadał się za trójpodziałem władzy.

Od 1776 opracowywał kodyfikację prawa Rzeczypospolitej, znaną jako Kodeks Andrzeja Zamoyskiego, odrzuconą przez sejm w 1780. Na Sejmie Rozbiorowym 1773-1775 został członkiem Komisji Edukacji Narodowej. W 1758 został kawalerem Orderu Orła Białego.

